

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-88-25>

УДК 331.5(477):314.15(=161.2) «364»

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ НА НАЦІОНАЛЬНИЙ РИНОК ПРАЦІ В УМОВАХ ВІЙНИ

THE IMPACT OF INTERNATIONAL MIGRATION OF THE UKRAINIAN POPULATION ON THE NATIONAL LABOR MARKET IN WAR CONDITIONS

Тараненко Олеся Олександрівна
студентка 1 курсу магістратури,
Запорізький національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-6495-0810>

Дугієнко Наталя Олександрівна
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри,
Запорізький національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4551-5548>

Taranenko Olesia, Duhiienko Natalia
Zaporizhzhia National University

У статті досліджено вплив міжнародної міграції на ринок праці України під час війни. Проаналізовано тенденції зовнішньої міграції, динаміку безробіття у 2021–2025 роках та наслідки масового виїзду населення для трудового потенціалу держави. Визначено, що міграція спричинила скорочення економічно активного населення, посилила відтік кваліфікованих кадрів і поглибили дисбаланс на ринку праці. Особливу увагу приділено проблемі «відтоку мізків» та змінам у структурі трудових ресурсів. Встановлено, що попри зниження офіційного рівня безробіття, ринок праці України й надалі відчуває дефіцит кадрів, особливо у технічній і медичній сферах. Проаналізовано механізми адаптації бізнесу до нестачі робочої сили. Обґрунтовано можливі сценарії розвитку ринку праці залежно від тривалості війни, темпів відновлення країни та ефективності державної політики щодо повернення мігрантів і збереження людського капіталу.

Ключові слова: міжнародна міграція, ринок праці, трудові ресурси, безробіття, війна, дефіцит кадрів.

The article comprehensively examines the impact of international migration on the functioning of the Ukrainian labor market in conditions of full-scale war. The key trends in external migration of the population, the scale of forced departure of citizens abroad, as well as the dynamics of the unemployment rate in 2021–2025 are considered. The consequences of these processes for the formation and reproduction of the national labor potential are analyzed, in particular in the context of long-term demographic and economic changes. It is established that migration processes have significantly reduced the size of the economically active population, increased the outflow of qualified personnel, and exacerbated structural imbalances between the demand and supply of labor. Special attention is paid to the phenomenon of «brain drain», the transformation of the age and professional structure of labor resources, as well as the deepening of regional disparities in the labor market. It is additionally emphasized that prolonged external migration creates risks of long-term loss of human capital and slows down the processes of economic recovery. The results of the study determined that, despite a certain decrease in the official unemployment rate, the Ukrainian labor market continues to function in conditions of a persistent shortage of personnel, primarily in technical, medical and strategically important sectors of the economy. Changes in the employment structure, the ratio between the number of unemployed and open vacancies, as well as business adaptation strategies aimed at overcoming the labor shortage were analyzed in detail. It was noted that enterprises are increasingly forced to increase salaries, introduce automation, attract new categories of employees (women, veterans, youth, older people) and less qualified personnel with further training. Possible scenarios for the further development of the labor market are substantiated, depending on the duration of the war, the pace of post-war recovery and the effectiveness of state policy on the return of migrants and the preservation of human capital.

Keywords: international migration, labor market, labor resources, unemployment, war, personnel shortage.

Постановка проблеми. Повномасштабна війна Росії проти України спричинила масштабні демографічні, соціальні та економічні трансформації. Одним із найсерйозніших викликів стала міжнародна міграція населення, яка набула переважно вимушеного характеру. Мільйони українців були змушені залишити країну через загрозу життю, втрату житла, роботи, руйнування інфраструктури та нестабільність соціально-економічної ситуації. Значну частину міграційних потоків становлять особи працездатного віку, молодь та кваліфіковані спеціалісти, що створює довгострокові ризики для збереження трудового та інтелектуального потенціалу держави.

Масова зовнішня міграція суттєво вплинула на функціонування ринку праці України: скоротилася чисельність економічно активного населення, посилюється відтік кваліфікованих кадрів, загострився дефіцит робочої сили у стратегічно важливих галузях. Водночас, попри поступове зниження офіційного рівня безробіття, на ринку праці зберігається кадровий дефіцит, що свідчить про наявність структурного безробіття та невідповідності між наявними трудовими ресурсами і потребами економіки.

За таких умов особливої актуальності набуває дослідження впливу міжнародної міграції на сучасний стан і перспективи розвитку ринку праці України, оскільки від ефективності державної політики у сфері зайнятості, повернення мігрантів та збереження людського капіталу залежатимуть темпи економічного відновлення країни та її післявоєнного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення впливу міжнародної міграції на ринок праці України в умовах повномасштабної війни є складним багатогранним завданням, яке потребує використання комплексного наукового підходу. Для його аналізу залучаються дослідження та аналітичні матеріали як вітчизняних, так і міжнародних аналітичних центрів, громадських організацій та провідних компаній, таких як Центр економічної стратегії, Евростат, Національний банк України, Державна служба зайнятості та Work.ua, які надають актуальні дані та експертні оцінки щодо динаміки міграції, попиту на ринку праці та професійних трендів.

Науковці Є. Є. Іонін та В. М. Загородний [1] у своїй роботі акцентують увагу на втраті людського капіталу, регіональних диспропорціях та необхідності перепідготовки кадрів і стимулювання повернення трудових мігран-

тів як ключових умов стабілізації ринку праці. Богацька Н. М. [2] розглядає трансформаційні процеси на ринку праці в умовах війни, підкреслюючи вплив демографічних змін, зростання дефіциту кваліфікованих працівників та важливість інтеграції ветеранів і внутрішньо переміщених осіб у зайнятість як складової післявоєнного відновлення. Пашкевич Є. [3] досліджує міжнародний вимір трудової міграції, наголошуючи на асиметричному впливі міграції на країни-донори та країни-реципієнти, а також на посиленні проблеми «відтоку мізків» в Україні, яка загострилася після 2022 року. В умовах трансформації ринку праці України особливої актуальності набуває аналіз впливу міжнародної міграції на формування трудових ресурсів, зайнятість населення, кадровий дефіцит та адаптаційні механізми функціонування ринку праці в умовах війни, що потребує подальшого поглибленого дослідження.

Формування цілей статті. Метою статті є комплексний аналіз впливу міжнародної міграції населення України на функціонування ринку праці в умовах війни та визначення основних соціально-економічних наслідків цих процесів. Для досягнення мети визначено такі завдання дослідження: оцінити вплив міграційних процесів на рівень безробіття, структуру зайнятості та кадровий дефіцит; виявити основні адаптаційні механізми бізнесу до нестачі робочої сили; сформувати можливі сценарії подальшого розвитку ринку праці в умовах воєнного та післявоєнного періоду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міграційні процеси сьогодні є одним із найважливіших чинників, що впливають на функціонування ринку праці та економічний розвиток держави. Міграція часто виникає через нестачу робочих місць, низький рівень оплати праці або незадовільні умови зайнятості, проте одночасно вона здатна поглиблювати дисбаланси на ринку праці. Масовий виїзд працездатного населення, особливо кваліфікованих спеціалістів, призводить до нестачі кадрів у важливих галузях економіки, що негативно позначається на продуктивності підприємств, уповільнює економічний розвиток та посилює соціально-економічні проблеми в державі.

Для України проблема міграції тривалий час залишалася актуальною через економічні труднощі, різницю в рівні доходів та пошук кращих можливостей працевлаштування за кордоном. Проте після початку повномасш-

табної війни міграція набула переважно вимушеного характеру, оскільки головними причинами виїзду населення стали загроза життю, безпекові ризики та нестабільність соціально-економічної ситуації. Особливістю сучасних міграційних процесів є те, що серед громадян, які виїхали за кордон, переважають люди працездатного віку з освітою та професійними навичками. Унаслідок цього Україна втрачає не лише частину населення, а й значний трудовий та інтелектуальний потенціал, який має важливе значення для економічного розвитку країни.

Дослідження змін рівня безробіття в Україні у 2021–2025 роках дає змогу простежити суттєвий вплив міграційних процесів і воєнних факторів на функціонування ринку праці (рис. 1). З рисунку 1 видно різко виражені кризові зміни у 2022 році та подальше поступове пом'якшення ситуації. Якщо у 2021 році показник становив 9,8%, то вже у 2022 році він зріс до 24,5%, що відображає найбільш глибоку фазу дестабілізації ринку праці, спричинену початком повномасштабної війни, зупиненням діяльності підприємств, руйнуванням виробничих потужностей та масовим переміщенням населення. У 2023 році рівень безробіття знизився до 19,1%, а у 2024–2025 роках продовжив спадну траєкторію – до 13,1% та 11,6% відповідно, що свідчить про поступову адаптацію економіки до умов воєнного часу та часткове відновлення ділової активності. Водночас така позитивна динаміка не повністю відображає реальне поліпшення ситуації на ринку праці. Зменшення рівня безробіття значною мірою пов'язане не лише зі створенням

нових робочих місць, а й зі скороченням економічно активного населення через міграцію, мобілізаційні процеси та демографічні втрати.

Щоб пояснити причини зниження офіційного рівня безробіття, необхідно врахувати масштаби вимушеної зовнішньої міграції. За оцінкою Центру економічної стратегії, станом на січень 2026 року за кордоном перебувають 5,6 млн. українських біженців [5]. Значна частина отримала тимчасовий захист у державах ЄС. До того ж, за оцінками ООН, лише протягом 2025 року було зареєстровано близько 122 тис. нових випадків вимушеної міграції населення [6]. Переважно українські мігранти обирають держави з розвиненими системами соціального захисту та програмами підтримки тимчасово переміщених осіб. За даними Євростату, на кінець листопада 2025 року 4,33 млн. громадян України перебували під тимчасовим захистом у країнах Європейського Союзу. Найбільша кількість зосереджена в Німеччині (1,2 млн. осіб, або 28,7% від загальної кількості в ЄС), Польщі (968,7 тис. осіб, або 22,4%) та Чехії (392,7 тис. осіб, або 9,1%) [7].

Структура українських мігрантів свідчить про переважання економічно активного населення. За оцінкою Центру економічної стратегії [5], основну частину українських біженців становить населення працездатного віку – близько 66% осіб віком 18-65 років. Молодь – люди віком до 35 років – становить 56%. Частка дорослих жінок серед біженців становить 40%, дорослих чоловіків – 29%. Водночас майже третину всіх біженців становлять діти, що формує довгострокові виклики

Рис. 1. Динаміка рівня безробіття в Україні за 2021–2025 рр., %

Джерело: сформовано автором на основі [4]

для України, адже інтеграція молодого покоління в освітні системи інших держав підвищує ймовірність їх подальшого проживання та працевлаштування за кордоном. Така структура міграційних потоків посилює втрати трудового потенціалу країни.

Особливо негативним наслідком міграції для України став відтік висококваліфікованих фахівців і науковців, або так званий «відтік мізків». Війна прискорила еміграцію IT-спеціалістів, інженерів і науковців, які мають високі шанси на працевлаштування за кордоном. Втрата такого людського капіталу може суттєво уповільнити технологічний та інноваційний розвиток України.

За результатами досліджень, станом на 2023 рік понад 70% українських мігрантів уже знайшли роботу за кордоном [3, с. 318], що свідчить про їх поступову інтеграцію в економіку інших держав та підвищує ризики неповернення частини працездатного населення в Україну. Водночас, попри високий рівень працевлаштування українських мігрантів за кордоном, значна їх частина змушена працювати на посадах, що не відповідають їхній кваліфікації, переважно через мовні бар'єри, складність підтвердження дипломів та бюрократичні обмеження в країнах перебування.

У серпні 2025 року Кабінет Міністрів України оновив порядок перетину державного кордону для чоловіків віком 18–22 років, що фактично розширило їхні можливості для виїзду за межі країни. За оцінками Інституту демографії та окремих експертів, чисельність цієї вікової групи становить близько 700 840 тис. осіб, однак переважна більшість із них є студентами, тому реально залученими до ринку праці вважаються лише 200-300 тис. осіб, а це майже 2% від усіх, хто працює на ринку праці. Уже в перші тижні після набуття чинності змін фіксувалося посилення міграційної активності: зокрема, за даними польських джерел, понад 10 тис. українців цієї вікової категорії виїхали до Польщі [8].

Водночас роботодавці почали відчувати наслідки таких змін у вигляді кадрових втрат: понад третина компаній повідомила про звільнення працівників віком 18-22 роки, причому найбільше це проявилось у великих підприємствах та у сферах готельно-ресторанного бізнесу, торгівлі, харчової промисловості, будівництва та логістики. Частка цієї вікової групи серед шукачів роботи загалом є відносно невеликою (до 16%), однак уже спостерігається її подальше скорочення, особливо серед чоловіків. У результаті формується додатковий тиск на ринок праці, який і без того характеризується дефіцитом кадрів та нерівномірним розподілом робочої сили.

Для більш детального аналізу впливу міграційних процесів на ринок праці України доцільно розглянути співвідношення між кількістю зареєстрованих безробітних і наявними вакансіями. Саме цей показник дозволяє оцінити рівень навантаження на одне вільне робоче місце (табл. 1).

Дані таблиці 1 свідчать про суттєві зміни на ринку праці України в умовах повномасштабної війни. У 2022 році кількість вакансій різко скоротилася – з 80,4 тис. од. до 30,7 тис. од., тобто на 61,8% порівняно з 2021 роком. Це пояснюється призупиненням діяльності багатьох підприємств, релокацією бізнесу, руйнуванням виробничої інфраструктури та загальним економічним спадом у перші місяці війни. Водночас кількість офіційно зареєстрованих безробітних залишалася високою, через що навантаження на одне робоче місце зросло з 4 до 9 осіб.

Упродовж 2023 року ситуація на ринку праці почала поступово стабілізуватися. Кількість вакансій збільшилася до 57,3 тис. од., а чисельність безробітних скоротилася до 108,6 тис. осіб, що на 63,8% менше порівняно з 2021 роком. У результаті навантаження на одну вакансію знизилася до 2 осіб. Фактично на тлі скорочення робочої сили посилюється структурний дефіцит кадрів, коли пропозиція

Таблиця 1

**Навантаження безробітних на одне вільне робоче місце
(вакантну посаду) за 2021–2023 рр.**

Рік	Кількість безробітних, тис. осіб	Кількість вакансій, тис. од.	Навантаження на 1 вільне робоче місце
2021	300,4	80,4	4
2022	278,5	30,7	9
2023	108,6	57,3	2

Джерело: сформовано авторами на основі [1, с. 22]

праці не відповідає потребам економіки за кваліфікацією, фахом та регіональним розподілом, що й формує сучасний дисбаланс ринку праці.

Для більш повного розуміння зазначених тенденцій варто проаналізувати, як зміни на ринку праці проявляються у структурі зайнятості за видами економічної діяльності, що дає змогу виявити основні тенденції під впливом міграційних процесів (табл. 2).

У структурі зайнятості за видами економічної діяльності найбільшу частку й надалі займає сфера торгівлі та ремонту, однак її питома вага зменшилася з 20,2% у 2022 році до 16,03% у 2023 році, що може вказувати на зниження внутрішнього попиту, нестабільний ринок послуг та часткове переміщення працівників у інші сектори економіки. Натомість зростання частки переробної промисловості (з 17,9% до 19,76%), державного управління та оборони (з 9,3% до 10,1%), сільського та рибного господарства (з 7,9% до 10,47%), охорони здоров'я та соціальної допомоги (з 7,7% до 8,97%), а також транспорту (з 5,8% до 6,73%) вказує на переорієнтацію зайнятості у бік секторів економіки, які забезпечують базові потреби населення та стабільне функціонування економічної системи, а також про посилення ролі стратегічно важливих галузей в умовах війни.

Згідно з даними Державної служби зайнятості, у першому кварталі 2026 року роботодавцям вдалося заповнити лише 61 тис. із 148 тис. заявлених вакансій, що свідчить про поглиблення структурного дисбалансу на ринку праці, коли попит на кваліфікованих працівників суттєво перевищує їхню пропозицію. Найбільш критична ситуація спостерігається у сфері робітничих професій, де

було закрито лише близько 30% із 22,6 тис. вакансій [9]. Найгостріший дефіцит кадрів фіксується серед слюсарів, електромонтерів, зварювальників, токарів, водіїв, швачок та працівників аварійно-відновлювальних робіт. В умовах воєнних реалій в Україні зростає попит на професії, що потребують нових і спеціалізованих навичок, зокрема професійних військових (офіцерів), військових психологів, медичних працівників, фахівців у сфері будівництва та архітектури, енергетики, а також працівників оборонної галузі.

Війна суттєво посилила регіональні диспропорції на ринку праці України. Найбільше постраждали прифронтові та деокуповані регіони, де через руйнування інфраструктури, зупинку підприємств і масовий виїзд населення різко скоротилася кількість робочих місць та зросло безробіття. Натомість у відносно безпечних західних областях спостерігалось пожвавлення економічної активності внаслідок релокації бізнесу та притоку внутрішньо переміщених осіб, що одночасно посилює конкуренцію за вакансії. У результаті на ринку праці сформувався структурний дисбаланс: попри загальний дефіцит кадрів, рівень безробіття залишається високим, оскільки наявні вакансії зосереджені переважно у фізично важких, технічних або небезпечних сферах, тоді як значна частина безробітних не має необхідної кваліфікації або втратила роботу через руйнування підприємств у постраждалих регіонах.

Нестача робочої сили в Україні створює комплекс взаємопов'язаних негативних наслідків для економіки та бізнесу, які водночас уповільнюють процеси відновлення країни. Посилення конкуренції за кваліфіко-

Таблиця 2

Вплив міграції на структуру зайнятості в Україні за видами економічної діяльності (2022–2023 рр.)

Вид економічної діяльності	2022, %	2023, %
Торгівля та ремонт	20,2	16,03
Переробна промисловість	17,9	19,76
Державне управління та оборона	9,3	10,1
Освіта	8,2	8,44
Сільське та рибне господарство	7,9	10,47
Охорона здоров'я та соціальна допомога	7,7	8,97
Транспорт	5,8	6,73
Адміністративне обслуговування	3,8	3,42
Інші напрями	19,2	15,08

Джерело: сформовано авторами на основі [1, с. 24]

вані кадри змушує роботодавців підвищувати заробітні плати у найбільш дефіцитних секторах, що, з одного боку, покращує становище працівників, але з іншого – збільшує витрати підприємств, стримує інвестиційну активність і обмежує можливості розширення бізнесу. Посилюється «зарплатний парадокс», коли оплата праці зростає не через підвищення продуктивності, а через дефіцит робочої сили, що збільшує витрати бізнесу без відповідного приросту результатів.

Наявність кваліфікованих працівників є одним із ключових критеріїв, які враховують інвестори під час ухвалення рішень. Відповідно, дефіцит кадрів може знижувати інвестиційну привабливість країни та стримувати приплив іноземного капіталу, необхідного для післявоєнного відновлення.

Водночас український бізнес активно адаптується до нових умов. Компанії почали:

- знижувати вимоги до кандидатів;
- частіше наймати працівників без досвіду;
- інвестувати у внутрішнє навчання та перекваліфікацію;
- активніше залучати жінок до традиційно «чоловічих» професій;
- відкривати вакансії для ветеранів, людей старшого віку та осіб з інвалідністю;
- розвивати автоматизацію та цифровізацію бізнес-процесів.

Особливо помітним є структурне розширення доступу до ринку праці для кандидатів без досвіду: частка таких вакансій зросла з 36% у 2023 році до 47% у 2025 році [10]. Це свідчить про вимушене пом'якшення вимог роботодавців та прагнення компенсувати кадровий дефіцит за рахунок навчання працівників «з нуля». Водночас на ринку праці дедалі помітнішими стають зміни у гендерній структурі зайнятості. Жінки все частіше опановують професії у сферах транспорту, виробництва та технічного обслуговування, які раніше вважалися переважно «чоловічими».

Окремим напрямом адаптації є розширення зайнятості серед вразливих груп населення. Зростає працевлаштування осіб віком 60+, людей з інвалідністю та ветеранів, хоча рівень інституційної підтримки їхньої інтеграції залишається недостатнім. Також поширюється практика повторного найму колишніх працівників. За даними Work.ua, 68% роботодавців уже мали досвід повторної співпраці з експівробітниками [10], що свідчить про зростання цінності збереження професійних зв'язків. У таких умовах особливого значення

набуває якісна організація процесу завершення трудових відносин, адже саме вона впливає на можливість подальшого повернення працівника до компанії.

Перспективи розвитку ринку праці України значною мірою визначатимуться тривалістю воєнного конфлікту, обсягами та швидкістю післявоєнного відновлення, ефективності державної політики та рівнем міжнародної підтримки. В умовах значної невизначеності майбутньої економічної траєкторії доцільним є розгляд різних сценаріїв трансформації ринку праці з урахуванням ключових чинників його подальшого функціонування та відновлення (табл. 3).

У січні 2026 року Національний банк України у своєму Інфляційному звіті [11, с. 22] оприлюднив прогноз щодо подальшого розвитку ринку праці та міграційних процесів. У документі зазначається, що упродовж 2026 року збережеться чистий відплив населення за кордон, який оцінюється приблизно у 0,2 млн. осіб. Поступовий початок повернення мігрантів очікується у 2027 році, хоча його масштаби залишатимуться незначними – близько 0,1 млн. осіб. Прогнозується, що у 2028 році процес повернення мігрантів стане більш активним завдяки покращенню безпекової ситуації, поступовому економічному відновленню та розширенню можливостей працевлаштування в Україні, унаслідок чого кількість громадян, які повернуться, може сягнути близько 0,5 млн. осіб. НБУ також зазначає, що повоєнна відбудова країни та зростання інвестиційної активності зумовлять підвищення попиту на робочу силу. Унаслідок цього очікується поступове скорочення рівня безробіття, який наприкінці прогностичного періоду може знизитися до 9%.

Висновки. Отже, проведене дослідження підтвердило, що міграційні процеси стали одним із ключових чинників трансформації ринку праці України в умовах війни. Повномасштабне вторгнення спричинило різке зростання безробіття, масштабний відтік працездатного населення та посилення структурних дисбалансів між попитом і пропозицією робочої сили. Незважаючи на поступове зниження офіційного рівня безробіття у 2023–2025 роках, ринок праці продовжує функціонувати в умовах дефіциту кадрів, особливо у технічних, виробничих, медичних та стратегічно важливих галузях. Водночас значний виїзд молоді та висококваліфікованих спеціалістів формує довгострокові ризики для демографічного, інноваційного та економічного розвитку держави.

Таблиця 3

Сценарії розвитку ринку праці України

Сценарій	Умови розвитку	Основні наслідки для ринку праці
Оптимістичний сценарій (швидке відновлення)	Швидке завершення війни (наприклад, протягом 2026 року), значна та скоординована міжнародна фінансова допомога на відбудову, повернення значної частини зовнішніх мігрантів, активне залучення іноземних інвестицій.	Швидке зростання попиту на робочу силу у будівельному секторі, відновлення транспортної та енергетичної інфраструктури, активізація промисловості. Зниження рівня безробіття до довоєнних показників (або навіть нижче), поступове повернення кваліфікованих кадрів. Заробітні плати демонструють стабільне зростання.
Помірний сценарій (поступове відновлення)	Затяжний характер конфлікту (до 2027–2028 років) з періодичними загостреннями, обмежене, але стабільне надходження міжнародної допомоги, часткове повернення мігрантів, повільне, але стабільне залучення інвестицій.	Поступове відновлення економічної активності, нерівномірне зниження безробіття (залежно від регіонів та секторів), дефіцит кадрів зберігається, особливо у критично важливих галузях, темпи зростання заробітних плат помірні, реальні доходи населення повільно відновлюються.
Песимістичний сценарій (затяжна криза)	Дуже тривалий конфлікт, відсутність достатньої міжнародної допомоги, низький рівень безпеки, масова та незворотна зовнішня міграція, відсутність значних інвестицій, а також високий рівень безробіття що зберігається, або зростає.	Поглиблення дефіциту кадрів у ключових секторах, згортання економічної активності, подальше падіння реальних доходів.

Джерело: сформовано авторами на основі [2, с. 15–16]

Дослідження також показало, що міграція суттєво вплинула на структуру зайнятості, регіональний розподіл робочої сили та механізми функціонування бізнесу. Поряд із дефіцитом кадрів посилюється структурне безробіття, коли наявна робоча сила не відповідає потребам економіки за кваліфікацією та професійними навичками. У відповідь на ці виклики підприємства змушені адаптуватися шляхом зниження вимог до кандидатів, активнішого залучення жінок, ветеранів, молоді, осіб старшого віку та працівників без досвіду,

а також інвестування у внутрішнє навчання й перекваліфікацію персоналу.

Подальший розвиток ринку праці України значною мірою залежатиме від тривалості війни, масштабів післявоєнної відбудови, ефективності державної політики та здатності країни створити умови для повернення мігрантів і збереження людського капіталу. Лише за умови ефективного реалізації таких заходів Україна зможе мінімізувати негативні наслідки міграції та забезпечити відновлення й довгострокову стійкість ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Іонін Є. Є., Загородний В. М. Вплив трудової міграції на ринок праці України в умовах війни та шляхи його відновлення. *Економіка і організація управління*. 2024. № 4 (56). С. 20–32. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.4.3>
2. Богацька Н. М. Особливості ринку праці України та його вплив на бізнес. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України*: зб. наук. пр. XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця-Луцьк, 14-16 травня 2025 р.). Вінниця, 2025. Ч. 1. С. 9-19. URL: <http://www.vtei.com.ua/doc/2025/konf/zb14-16251.pdf#page=9>
3. Пашкевич Є. Формування ринку праці в умовах міграції спричиненої російсько-українською війною. *Modeling the development of the economic systems*. 2024. № 3. С. 315–325. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-44>
4. Країни Європи з найвищим і найнижчим рівнем безробіття. *Слово і Діло*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2026/03/12/infografika/suspilstvo/krayiny-yevropy-najvyshhym-najnyzhchym-rivnem-bezrobittya>

5. Українські біженці після чотирьох років за кордоном. П'ята хвиля дослідження. *Центр економічної стратегії*. URL: <https://ces.org.ua/ukrainian-refugees-fifth-wave/>
6. Кальник М. Скільки українців за кордоном: детальна статистика та аналіз 2025 року. *Nfront*. URL: <https://nfront.org.ua/skilky-ukrayincziv-za-kordonom-detalna-statystyka-ta-analiz-2025-roku/>
7. Temporary protection for 4.33 million in November 2025. *Eurostat*. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20260112-1>
8. Кузенкова Є. Виїзд чоловіків 18-22 років: чи став він масовим та як впливає на ринок праці. Дослідження *Work.ua*. URL: <https://www.work.ua/articles/analytics/3865/>
9. Служба зайнятості за перший квартал 2026 року укомплектувала майже 61 тисячу вакансій 27 тисяч підприємців. *Державна служба зайнятості*. URL: <https://dcz.gov.ua/news/singlenews/1549>
10. Кузенкова Є. Що буде з ринком праці у 2026 році? Тренди, прогнози, аналітика. *Work.ua*. URL: <https://www.work.ua/articles/analytics/4063/>
11. Інфляційний звіт. *Національний банк України*. 2026. 54 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2026-Q1.pdf?v=16

REFERENCES:

1. Ionin Ye. Ye., Zahorodnyi V. M. (2024) Vplyv trudovoi mihratsii na rynek pratsi Ukrainy v umovakh viiny ta shliakhy yoho vidnovlennia [The impact of labor migration on Ukraine's labor market during the war and paths to its recovery]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and organization of management*, vol. 4 (56), pp. 20-32. Available at: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.4.3>
2. Bohatska N. M. (2025) Osoblyvosti rynku pratsi Ukrainy ta yoho vplyv na biznes [Features of the Ukrainian labor market and its impact on business]. *Sotsialno-politychni, ekonomichni ta humanitarni vymiry yevropeiskoi intehtatsii Ukrainy*: zb. nauk. pr. KhIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Vinnytsia-Lutsk, May 14th-16th, 2025). Vinnytsia, vol. 1, pp. 9-19. Available at: <http://www.vtei.com.ua/doc/2025/konf/zb14-16251.pdf#page=9> (in Ukrainian)
3. Pashkevych Ye. (2024) Formuvannia rynku pratsi v umovakh mihratsii sprychynenoi rosiisko-ukrainskoiu viinoiu [The formation of the labor market in the conditions of migration caused by the russian-ukrainian war]. *Modeling the development of the economic systems*, vol. 3, pp. 315–325. Available at: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-44>
4. Krainy Yevropy z naivyschym i nainyzhchym rivnem bezrobittia [European countries with the highest and lowest unemployment rates]. *Slovo i Dilo*. Available at: <https://www.slovoidilo.ua/2026/03/12/infografika/suspilstvo/krainy-yevropy-najvyshchym-najnyzhchym-rivnem-bezrobittya>
5. Ukrainski bizhentsi pislia chotyrok rokiv za kordonom. Piata khvyliia doslidzhennia [Ukrainian refugees after four years abroad. Fifth wave of research]. *Tsentr ekonomichnoi stratehii – Centre for economic strategy*. Available at: <https://ces.org.ua/ukrainian-refugees-fifth-wave/>
6. Kalnyk M. Skilky ukraintsiv za kordonom: detalna statystyka ta analiz 2025 roku [How many Ukrainians abroad: detailed statistics and analysis for 2025]. *Nfront*. Available at: <https://nfront.org.ua/skilky-ukrayincziv-za-kordonom-detalna-statystyka-ta-analiz-2025-roku/>
7. Temporary protection for 4.33 million in November 2025. *Eurostat*. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20260112-1>
8. Kuzenkova Ye. Vyizd cholovikiv 18-22 rokiv: chy stav vin masovym ta yak vplyvaie na rynek pratsi. Doslidzhennia *Work.ua* [Departure of men aged 18-22: has it become massive and how does it affect the labor market. A Study by *Work.ua*]. *Work.ua*. Available at: <https://www.work.ua/articles/analytics/3865/>
9. Sluzhba zainiatosti za pershyi kvartal 2026 roku ukomplektuvava maizhe 61 tysiachu vakansii 27 tysiach pid-priemtsiv [The Employment Service filled almost 61 thousand vacancies for 27 thousand entrepreneurs in the first quarter of 2026]. *Derzhavna sluzhba zainiatosti – State employment service*. Available at: <https://dcz.gov.ua/news/singlenews/1549>
10. Kuzenkova Ye. Shcho bude z rynkom pratsi u 2026 rotsi? Trendy, prohnozy, analytika [What will happen to the labor market in 2026? Trends, forecasts, analytics]. *Work.ua*. Available at: <https://www.work.ua/articles/analytics/4063/>
11. Natsionalnyi bank Ukrainy (2026). Infliatsiinyi zvit [Inflation report]. *Natsionalnyi bank Ukrainy – National Bank of Ukraine*, P. 54. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2026-Q1.pdf?v=16

Дата надходження статті: 22.06.2026

Дата прийняття статті до публікації: 03.08.2026

Дата публікації статті: 11.08.2026